

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΤΟΥ 1897, ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὰ δημοσιευόμενα ἐν μεταφράσει 29 ἀνέκδοτα τηλεγραφήματα τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν Θεσσαλονίκης, Βεροίας, Ἐλασσῶνος κ.λ. προέρχονται ἐκ Βεροίας. Ἀναφέρονται εἰς τὸν ἀτυχῆ διὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεμον τοῦ 1897, αἱ δὲ παρεχόμεναι σημαντικαὶ πληροφορίαι διὰ τὴν ἴστορουμένην ἐποχὴν ἀποτελοῦν ἐπισήμους πηγάς διὰ τὸν ἔλληνοτουρκικὸν πόλεμον.

‘Ο ἄκαιρος ἐκεῖνος πόλεμος ὑπὸ κυβέρνησιν ἄκριτον, παρασυρθεῖσαν ἀπὸ στοιχεῖα ἀνεύθυνα, ζητοῦντα τὴν ἐφαρμογὴν μεναλοπράγμονος ἐθνικῆς πολιτικῆς εἰς ἐποχὴν καθ’ ἥν οὐδεμίᾳ εἶχε συντελεσθῆ προετοιμασία, κυρίως εἰς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὁργάνωσιν καὶ τὸν ἀνεφοδιασμὸν τοῦ ἐθνικοῦ στρατοῦ, ὡδήγησεν τὴν Ἑλλάδα εἰς σύγκρουσιν μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς ὁργανωμένης Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, μὲ τὰ γνωστὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα.

Οἱ ιστορικοὶ ἐρευνηταὶ μελετῶντες τὴν περιπέτειαν ἐκείνην διερωτῶνται, πᾶς εὑρέθησαν πολιτικοὶ ἀνδρες εἰς τὸν τόπον αὐτὸν νὰ ἀναλάβουν τὴν εὐθύνην τῆς κηρύξεως ἐνδός ἀφρονος πολέμου, ὅλλα καὶ πᾶς ἡ ἀνωτάτη στρατιωτική μας ἡγεσία ἐπωμίσθη τὸ βάρος τῆς διεξαγωγῆς αὐτοῦ τοῦ πολέμου ἄνευ καὶ τῆς στοιχειώδους εἰσέτη προπαρασκευῆς. Εἰς τί ὠφέλησεν ἡ ἐγνωσμένη ἀνδρεία τοῦ Σμολένσκι, τοῦ Μαυρομιχάλη, τοῦ Τερτίπη καὶ ἄλλων τινῶν διοικητῶν μικροτέρων στρατιωτικῶν μονάδων, ὅταν τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον ἐστερεῖτο ἀνδρῶν δυναμένων νὰ ἐκτιμήσουν ὁρθῶς τὴν ἀναλαμβανομένην πολεμικὴν περιπέτειαν; Τοιουτοτρόπως ἡ Ἑλλάς, ἐκτὸς τῆς διεθνοῦς ἀνυποληψίας εἰς ἥν περιέστη τότε, ἐξηναγκάσθη νὰ δεχθῇ δυσμενῆ διαρρύθμισιν τῶν θεσσαλικῶν μεθοριακῶν συνόρων καὶ ἐπιβολὴν διεθνοῦς οἰκονομικοῦ ἐλέγχου δεσμεύοντος τὰς κυριωτέρας δημοσίας προσόδους αὐτῆς.

‘Η κατάστασις ὅμως αὐτὴ ὡδήγησε μετά τινα ἔτη τὸν ἐθνικόν μας στρατόν, ὅστις περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐδοκιμάσθη ἐκ τοῦ ἀτυχήματος τούτου, εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπανάστασιν τοῦ Γουδὶ (1909), τὸν παραμερισμὸν τῶν ἀνικάνων καὶ διεφθαρμένων ἐν πολλοῖς πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς διοικήσεως τοῦ Κράτους, ἥτις καὶ ὡδήγησεν εἰς τοὺς νικηφόρους πολέμους τοῦ 1912 - 1913.

2. Ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ τὸ ἱστορικὸν τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου τοῦ 1897 ἔχει ὡς ἔξῆς:

Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς κυβερνήσεως Τρικούπη κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Ἀ-

πριλίου 1895 ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν ἡ Κυβέρνησις Θ. Δηλιγιάννη, ἡ ὁποία παραπαίουσα καὶ ἄνευ οὐσιαστικοῦ προγράμματος, ἀλλὰ καὶ ἐκβιαζομένη ὑπὸ τῆς λίαν ἴσχυρᾶς ὁργανώσεως τῆς Ἐθνικῆς Ἐταιρείας, κατέλαβε δι’ ἴσχυρῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τὴν Κρήτην κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1897 ἄνευ κηρύξεως πολέμου. Καὶ ἡ μὲν Κρήτη, ἣτις εἶχεν ἐπαναστατήσει κατὰ τῶν Τούρκων, ἐπέτυχε διὰ τοῦ ἥρωϊσμοῦ τῶν τέκνων τῆς καὶ τῆς ἐνισχύσεως τὴν ὁποίαν ἔλαβε παρὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος τὴν ἀνακήρυξίν της εἰς Ἡγεμονίαν, ἀλλ’ ἡ ἀντιπολίτευσις ἔχαρακτήρισε, ἐπιπολαίως φερομένη, τὴν λύσιν ὡς προδοτικὴν καὶ ἐκβιάσασα ποικιλοτρόπως τὴν Κυβέρνησιν, ιδίως διὰ τῆς πανισχύρου Ἐθνικῆς Ἐταιρείας, ἐπεισεν αὐτὴν νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας παρὰ τὴν ἀντίθεσιν τοῦ σώφρονος βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'.

Τὴν 5 Ἀπριλίου 1897 ἥρξαντο αἱ ἔχθροπραξίαι τόσον ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν Ἡπειρωτικῶν συνόρων μὲ ἀσημάντους τινὰς ἐπιτυχίας, ἀλλ’ οἱ Τούρκοι, ἀρτίως ὁργανωμένοι, ἐνήργησαν τὴν 11 Ἀπριλίου γενικὴν ἀντεπίθεσιν καὶ ἡνάγκασαν τὰ ἐλληνικὰ στρατεύματα εἰς ὑποχώρησιν. Τὴν νύκτα τῆς 11 Ἀπριλίου ἡ Λάρισα ἐξεκενώθη καὶ τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν διάδοχον Κωνσταντίνον συνεκεντρώθη εἰς Φάρσαλα. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγένοντο θορυβώδη συλλαλητήρια, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν μὲ διάδοχον τὴν Κυβέρνησιν Δ. Ράλλη, ἣτις ἔσπευσεν, εἰς μάτην ὅμως, νὰ ζητήσῃ ἀνακωχήν. Οἱ Τούρκοι τὴν 17 καὶ 18 Ἀπριλίου ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ Βελεστίνου καὶ ἀρχικῶς μὲν ἀπεκρούσθησαν, ἐν τέλει ὅμως διετάχθη γενικὴ ὑποχώρησις ἐπὶ τῆς νέας ἀμυντικῆς γραμμῆς Δομοκοῦ - Ἀλμυροῦ, ἀλλὰ παρὰ τὰς ἐλπίδας συγκρατήσεως τῶν Τούρκων, δὲ ἐλληνικὸς στρατὸς ὑπεχώρησεν ἐκ νέου πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Λαμίας, ἣτις καὶ θὰ κατελαμβάνετο, ἀν δὲν ἐπενέβαινεν ὁ τσάρος Νικόλαος πρὸς τὸν σουλτάνον Χαμῆτ κατόπιν παρακλήσεως τοῦ βασιλέως Γεωργίου.

Ἡ κατόπιν διαπραγματεύσεων ὑπογραφεῖσα τὴν 22 - 24 Δεκεμβρίου 1897 εἰρήνη κατεδίκασε τὴν Ἑλλάδα, πλὴν τῆς συνοριακῆς εἰς βάρος της διαρρυθμίσεως, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν ἀποζημιώσεως ἐκ 4 ἑκατομμυρίων τουρκικῶν λιρῶν, τὸ ποσόν δὲ τοῦτο ἐξευρέθη διὰ δανείου.

3. Τὰ δημοσιεύμενα ἐνταῦθα τηλεγραφήματα τῆς τουρκικῆς διοικήσεως ἀκολουθοῦν τὴν χρονολογικὴν σειρὰν ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου (5 Ἀπριλίου 1897) μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἀνακωχῆς (22 Μαΐου 1897).

Τὸ περιεχόμενον τῶν τηλεγραφημάτων τούτων δὲν εἶναι εὐνοϊκὸν διά τε τὴν πολιτικὴν καὶ στρατηγικὴν ἡγεσίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι οὐδὲν πρέπει νὰ ἀποκρύπτωμεν. Μόνον νὰ διδασκώμεθα ἐκ τῶν παθημάτων μας καὶ τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς καί, αἰρόμενοι ὑπεράνω προσώπων καὶ γεγονότων, νὰ ἀντικρύζωμεν τὸ μέλλον μὲ φρόνησιν καὶ αἰσιοδο-

ξίαν ἔχοντες κατὰ νοῦν ἐκείνην τὴν περίφημον καὶ ἐπιγραμματικὴν ρῆσιν τοῦ βιογράφου τῶν συγχρόνων μεγάλων ἀνδρῶν, τοῦ Γερμανοῦ ἴστορικοῦ καὶ κριτικοῦ Emil Ludwig, ὅστις ἡπόρει «πῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ ὁποία ἔστειλεν εἰς τὸν Γολγοθᾶν τοῦ μαρτυρίου ἔνα Σωκράτην, ἔνα Φειδίαν, ἔνα Φωκίωνα, ἔνα Μιλιτιάδην, εὐρέθησαν πολιτικοὶ ἀνδρες οἱ ὁποῖοι ἐτόλμησαν χωρὶς φρόνησιν νὰ ἀναλάβουν ὑψηλὰ ἀξιώματα κ.λ.».

B. ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

I

Ἄριθμ. 5145

Ἀντίγραφον

Καθιστῶμεν γνωστὸν εἰς ὑμᾶς ὅτι, καθ' ἄ ἐγγράφου διὰ τηλεγραφημάτων τὸν τὸ ἀρχηγεῖον τῆς ἐν Ἐλασσῶνι ἀντοχατορικῆς στρατιᾶς, οἱ Ἑλληνες, τὴν νόκτα τοῦ Σαββάτου τῆς 5ης τρέχοντος μηνὸς Ἀπριλίου, ὑπερβάντες ἐκ πολυαριθμῶν σημείων τὰ ἀντοχατορικὰ σύνορα διὰ μεγάλης δυνάμεως τακτικοῦ στρατοῦ¹ ἥρξαντο πολέμον καθ' ἡμῶν, ἡ δὲ μάχη συνεχίζεται καὶ νῦν ἔτι, τῷν Ἐλλήνων ποιουμένων καὶ χρῆσιν τοῦ πυρὸς τῶν τηλεβόλων των. Ἡ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, κατ' ἀντίθεσιν παντὸς κανόνος τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀποστολὴ στρατοῦ εἰς Κρήτην, αἱ πολεμικαὶ τελευταίως ἐν τοῖς συνόροις ἡμῶν προετοιμασίαι τῆς, ἥδη δὲ καὶ ἡ ἔναρξις ἐχθροποραξιῶν καθ' ἡμῶν, καθ' ὃν χρόνον τὸ ἡμέτερον ὑψηλὸν Κράτος, πρὸς διατίρησιν τῆς εἰρήνης καὶ ἡ συχίας τον, μηδεμιᾶς ἐφείσθη μέχρι σύμερον προσπαθείας, ἐπέβαλον ἀμοιβαίως ἡμῖν τὴν ἀνάγκην ἐκτελέσεως τῶν ἐνδεικνυομένων στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν, διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς κραταιᾶς ἡμῶν ἀντοχατορίας ἀπὸ πάσης διαταράξεως. Λι' ὅ, τῆς εὐθύνης τοῦ πολέμου βαρυνούσης ἀκεραίως τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἀποφάσει τοῦ Ὅπουντγκού Συμβούλιον καὶ αἰτηθείσης τῆς ἀδείας, ἐξεδόθη

1. Τὸ Ἑλληνικὸν Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ, ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ὅλου θέματος, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡτο ἀπαράσκευον δι' ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Τουρκίας. Παρεσύρθη καὶ αὐτό, ὃς μὴ ὄφειλε, ἐκ τῶν ἀνευθύνων «πολεμοχαρῶν» τῆς λεγομένης Ἐθνικῆς Ἐταιρείας καὶ σχηματίσαν προχείρως δύο μεραρχίας ἐλλειπεῖς ἔθεσε ταύτας ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Μακρῆν καὶ τὸν συνταγματάρχην τοῦ πεζικοῦ Μαυρομιχάλην. Τὴν ἀρχικὴν ἐπίθεσιν δύμας, ἀνοργάνωτον ἐν εἰδεὶ κλεφτοπολέμου, κατὰ τῶν τουρκικῶν μεθοριακῶν σταθμῶν καὶ φυλακίων τῆς περιοχῆς Νεζεροῦ-Ἐλασσῶνος, ἀνέλαβον τμῆματά τινα ἐθελοντικά, διατελοῦντα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ὑπερπατριωτῶν τῶν ὀργανωσάντων τὰς ματαιοδόξους καὶ θορυβώδεις ἐπιδείξεις εἰς τὰς πλατείας τῆς πρωτευούσης καὶ ἀτινα τελικῶς παρέσυραν εἰς τὴν ἐπίθεσιν καὶ τὰ μεθοριακὰ στρατιωτικὰ φυλάκια μας.

παρὰ τῆς Αὐτοῦ Χαλιφικῆς Μεγαλειότητος αὐτοκρατορικὸν φιδιμάνιον, δι οὗ
ἐδόθησαν δριστικαὶ διαταγαὶ παρὰ τοῦ Ὅψηλοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιω-
τικῶν, πρὸς τὸν ὡς εἰρηται ἀρχηγόν, ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ τὴν θείαν
ἀρωγὴν ἐπικαλούμενον αὐτοκρατορικὸν στρατοῦ ἐκτέλεσιν πάσης ἀμυντικῆς
ἢ ἐπιθετικῆς πολεμικῆς ἐνεργείας.

Καῖμακάμην Βεροίας

Κοινοποιοῦμεν ὑμῖν αὐτούσιον τὸ ἀνωτέρῳ παρατιθέμενον ὑψηλὸν τη-
λεγράφημα περὶ τῆς δι’ αὐτοκρατορικὸν φιδιμανίον ἀναθέσεως ἐντολῆς τῷ ἐν
Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικῷ στρατῷ, ὅπως θείᾳ συνναρωγῇ προβῆται εἰς πολεμικὰς
ἐνεργείας.

Tῇ 5ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

‘Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piçà

Μετὰ τὴν εἰς τὸ μονδιολίκι ἀντιγραφήν τον διαβιβάζεται πρὸς τὸ Διοικη-
τικὸν Συμβούλιον.

Tῇ 6ῃ Ἀπριλίου 1313, ἀριθμ. καταχωρήσεως 69.

Ἐγγραφὴ πρὸς τὸ μονδιολίκι.

Ἀριθμ. 40.

Τὸ Ὅψηλὸν τοῦτο τηλεγράφημα ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Διοικητικῷ Συμβούλῳ,
ἀναπεμφθεισῶν τῷ Ὅψιστῳ δεήσεων ὅπως τῇ ἀρωγῇ τον καὶ βοηθείᾳ τοῦ
Προφήτου ἡμῶν ἐπελεύσηται ἐπιτυχία καὶ νίκη.

Διαπιστωθείσης δὲ καὶ τῆς ἐν ὑποσημειώσει κοινοποιήσεως αὐτοῦ εἰς τὸ
μονδιολίκι, ἀπεφασίσθη ἡ ἐν τοῖς ἀρχείοις φύλαξίς τον.

Tῇ 7ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

Τ. Σ. Π. Ρ. Διοικητικὸν Συμβούλιον Ὑποδιοικήσεως Βεροίας.

Φυλαχθήτω τῇ 7ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897).

2

Ἀριθμ. 5439

Καῖμακάμην Βεροίας

Ἐντολῇ τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, γνωρίζομεν ὑμῖν,
ὅτι ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔναρξις καταστροφικῶν κατὰ
τοῦ Ὅψηλοῦ ἡμῶν Κράτους ἐνεργειῶν, συνεπίγαγε τὴν διακοπὴν τῶν εἰρη-
τικῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν σχέσεων καὶ κατέστησεν ἀναγκαῖαν, κατὰ τοὺς
διεθνεῖς κανόνας, τὴν ἀνάκλησιν τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐν Ἀθίγαιαις Αὐτοκρα-
τορικῆς μας πρεσβείας καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι προξένων τοῦ Ὅψηλοῦ ἡμῶν

Κράτους, ὡς καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινούπολει Ἐλληνικῆς Πρεσβείας καὶ τῶν ἀνὰ τὰ αὐτοκρατορικὰ βιλαέτια τῆς Χώρας Ἐλλήνων Προξένων, καὶ τῷ μὲν ἐν Ἀθήναις πρέσβει τῆς κραταιᾶς ἡμῶν Αὐτοκρατορίας ἐδόθη ἐντολὴ πάραντα ἐπιστροφῆς τον μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τῶν προξένων, τῷ δὲ ἐν Κωνσταντινούπολει Ἐλληνι πρεσβευτῇ ἐπετράπη καὶ αὐτῷ ἡ ἐπιστροφὴ τον, οἱ ἀνὰ τὰ αὐτοκρατορικά μας βιλαέτια Ἐλληνες πρόξενοι καὶ οἱ ὑπάλληλοι αὐτῶν, οὐδεμίαν ἔχοντι ἐπίσημόν τινα ἰδιότητα καὶ συνεπῶς ὡς τοιοῦτοι νὰ τυγχάνωσιν ἀναλόγου παρ' ὑμῶν συμπεριφορᾶς.

Τῇ 7ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)
·Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης
Πιζά

Μετὰ τὴν δέονσαν κοινοποίησίν τον πρὸς τὸ μονδιολίκι, διαβιβάζεται τὸ παρὸν πρὸς τὴν εἰδικὴν ἐπιτροπὴν.

Τῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1313, ἀριθμ. καταχωρήσεως 77.

·Εκουνοποιήθη τῇ 8ῃ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμ. 65.

·Αναφέρομεν δτι ἐνταῦθα Ἐλλην πρόξενος καὶ ἐμπορικὸς πράκτωρ ὡς καὶ ὑπάλληλοι αὐτῶν δὲν ὑπάρχουσι.

Τῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)
·Ο Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς
(Τ. Σ.) ·Εσσεῖντ Σουλεϊμάν Κεμαλεδδίν

3

·Αριθμ. 5640

·Αντίγραφον

Κατ' ἐπισήμους ἐπιτοπίους ἀνακοινώσεις, γνωρίζομεν ὑμῖν, δτι χθὲς ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς πολεμικῆς γραμμῆς ενδισκομένων καὶ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Ὅψιστον ἐπικαλούμενών αὐτοκρατορικῶν μεραρχῶν, ἡ μὲν πρώτη μεραρχία περιέσφιξε ἀρκετὰ καλὰ τὸν ἔχθρὸν ἐν ᾧ θέσει ενδίσκετο οντος, αἱ δὲ 2α καὶ ἡ 4η μεραρχία, ὅπο τὴν ὑπὸ ἐπιτυχῶν στεφομένην πάντοτε αἰγίδα τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, κατέλαβον διευκολνούσας τὰς στρατιωτικάς μας ἐνεργείας κωμοπόλεις¹ καὶ τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τῆς διόδου Μελούνα, κατέστρεψαν

1. ·Αρχηγὸς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, μὲν ἔδραν τὴν Ἐλασσόνα, ἥτο δ ἀντιστράτηγος ·Ετέμ πασᾶς, ὅστις, ἄμα τῇ προσβολῇ τῶν τουρκικῶν φυλακίων, διέταξεν ἀντεπίθεσιν διὰ δύο καλῶς δργανωμένων τουρκικῶν μεραρχιῶν.

'Η ἐναρξις τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐγένετο τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς τουρκικῆς ἀντεπίθεσεως. Τὴν 11 Ἀπριλίου ὁ ἔχθρος εἶχε καταλάβει τὸν αὐχένα τῆς Μελούνας, ἐξ ἣς διέρχεται ἡ πρὸς Λάρισαν κεντρικὴ δόδος, καὶ ἐχώρει περαιτέρω, ἀνευ σχεδὸν συστηματικῆς καὶ δργανωμένης ἀντιστάσεως καὶ μαχῶν δπισθοφυλακῆς.

δὲ καὶ κατέλαβον τέσσαρα δχυρώματα. Ἡ μεραρχία Κόσκιοϊ ἀμύνεται ἐπὶ τῶν γραμμῶν της, καίτοι ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ δύο ύψωματα περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ ἔχθροῦ, βασίμως ἐλπίζεται ὅτι καὶ ταῦτα θείᾳ βοηθείᾳ θὰ ἀνακαταληφθῶσι.

Κατ' ἔγγραφον ἔκθεσιν τῆς αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ στρατάρχου Ἐδχὲμ πασᾶ, ἀρχηγοῦ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐλασσῶνος, ληφθεῖσαν τὴν ἑσπέραν τῆς χθές, γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ δόξα καὶ ὁ θριαμβός, τὸν ὅποιον τῇ ἀρωγῇ τοῦ Ὑψίτον Θεοῦ, καὶ τῇ ὑπὸ ἐπιτυχιῶν πάντοτε στεφομένη αἰγίδι τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ἀπέκτησε καὶ ἐπέτυχε δὲν Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικὸς στρατός, εἶναι λαμπρά. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν ὀλοσχερῶς δεσποζόντων τοῦ Τυρνάβου σημείων, οἱ Ἐλληνες, λόγῳ τοῦ μεγάλου τρόμου τὸν ὅποιον προξενεῖ αὐτοῖς ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, ἥρξαντο ἐκκενοῦντες ἐν μέρει τὰς δχυρωμένας θέσεις των νὰ δπισθοχωροῦν, βασίμως δὲ ἐλπίζεται ὅτι αἱ ἀναιραναὶ ἐνέργειαι θὰ ὠσι, θείᾳ βοηθείᾳ, ἔτι μᾶλλον θριαμβευτικαὶ καὶ νικηφόροι.

Κατὰ τηλεγραφικὴν ἔκθεσιν, ληφθεῖσαν παρὰ τοῦ ἀρχηγείον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος Ἰωαννίνων, καθιστῶμεν ὑμῖν γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος ἐκ τῶν φρουρίων τῆς Πρέβεζης γενομένην ἀπάντησιν διὰ βολῶν εἰς τὰ τὴν Πρέβεζαν βομβαρδίσαντα 14 πολεμικὰ ἐλληνικὰ σκάφη, ἐκ τῶν ὅποιων τὰ μὲν 7 προῆλθον ἐκ τῆς κατευθύνσεως τῆς Ἀγίας Μαρίας, τὰ λοιπὰ δὲ ἐκ τοῦ κόλπου τῆς Ἀρτης, βλήματα πυροβολικοῦ τῶν 15, ωραίαντα ἐκ τῶν δχυρωμάτων Χαμιδιὲ καὶ Γενῆ-Καλιὰ ἐπληξαν τὰ ἔχθρικὰ πολεμικά. Ἡ ἔκτασις τῆς φθορᾶς αὐτῶν δὲν ἐγνώσθη. Κατὰ τὴν ἐπὶ 4,30 ὥρας διαρκέσασαν ταύτην ἐπιχείρησιν, δόξα τῷ θεῷ, οὐδεμίαν ἔσχομεν ἀπώλειαν.

"Απασαι αἱ ληφθησόμεναι σπουδαῖαι πληροφορίαι περὶ τῶν πολεμικῶν γεγονότων ἀνακοινωθήσονται τῷ κοινῷ μὲ τὴν σειράν των.

Συνεπῶς πᾶσαι αἱ ἀντίθετοι πρὸς αὐτὰς γενησόμεναι τυχὸν διαδόσεις, οὕκωθεν νοεῖται, ὅτι εἶναι ἀναληθεῖς καὶ ἀβάσιμοι.

Καΐμακάμην Βεροίας

Κοινοποιοῦμεν ὑμῖν τὰ ἀνωτέρω παρατιθέμενα ἀντίγραφα τεσσάρων παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπουργείον τῶν Ἐσωτερικῶν ἀφιχθέντων τηλεγραφημάτων διὰ τὰς κατὰ τοῦ ἔχθροῦ νίκας τοῦ ἐν Ἐλασσῶνι θριαμβευτοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

Tῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

‘Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Πιζά

Μετὰ κοινοποίησιν εἰς τὸ μονδιολίκι φυλαχθήτω.
τῇ 9ῃ τοῦ αὐτοῦ.

κατεχωρήθη ἀριθμ. 84. Ἐγγραφὴ τῇ 10 Ἀπριλίου 1313. Ἀριθμ. 66

4

Ἀριθμ. 5543

Καϊμακάμην Βεροίας

‘Υπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἐγένετο ἡμῖν ὅλως ἰδιαιτέρα σύστασις, δπως κατὰ τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀφιξιν τοῦ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν τῆς Ἐλασσῶνος μεταβαίνοντος κυρίον Σμύτη Μπάρεντ, μέλονς τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Ἀγγλίας, διευκολύνωμεν τὸ ταξείδιόν του διὰ τῆς παροχῆς αὐτῷ πλήρους ἀνέσεως καὶ ἀσφαλείας, δεδομένον ὅτι οὗτος τιναχάνει ἐκ τῶν ὑμνητῶν τῆς κραταιᾶς ἡμῶν Αὐτοκρατορίας¹. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἀφίχθη τὴν ἐσπέραν τῆς χθὲς ἐνταῦθα μετὰ τοῦ νίοῦ του καὶ διὰ τῆς αὐλιανῆς ἀμαξοστοιχίας θ' ἀναχωρήσῃ διὰ Βέροιαν, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν ὅπως, διὰ τὴν εἰς τὸ στρατηγεῖον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἀσφαλῆ αὐτοῦ ἀποστολήν, προβῆτε εἰς τὴν λῆψιν πάντων τῶν πρὸς τοῦτο δεομένων, ὡς δηλοντί χορηγήσεως αὐτῷ συνοδείας στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων, ἀναφέρητε δὲ ἡμῖν περὶ τε τῆς ἐκεῖσε ἀφίξεως καὶ ἀποστολῆς αὐτοῦ.

Τῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

·Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Πιζὰ

Πρὸς τὰς διοικήσεις Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας.

Τῇ 8ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἀριθμ. καταχωρήσεως 79.

‘Αναφέρω εὐεσβάστως ὅτι ὁ εἰρημένος κύριος Σμύτη, ἀφιχθείς ἐνταῦθα τὴν 2αν ὥραν τῆς νυκτός, ἀνεχώρησε τὴν 7ην ὥραν τῇ συνοδείᾳ τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης ἐλθόντος ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ ἵππου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ρακή μπέη καὶ δύο ἐφίππων χωροφυλάκων.

Ἐγγραφὴ τῇ 9ῃ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1313.

(Τ. Σ.) Διοίκησις Χωροφυλακῆς Ὑποδιοικήσεως Βεροίας.

1. Ἡ ἐχθρικὴ στάσις μεγίστης μερίδος τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο χαρακτηριστικὴ τῶν διαθέσεων τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς.

⁷Αριθμ. 5840

⁷Α ν τ ί γ ρ α φ ο ν

Κατὰ ληφθείσας ἀπὸ τὸ θέατρον τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπισήμους πληροφορίας, ἀνακοινοῦνται διῆν, ὅτι κατὰ τὰς χθεσινὰς στρατιωτικὰς ἐνεργείας κατελήφθη τὸ χωρίον Κούτσουβα (Γκούτσουβα;). "Οτι μετὰ μάχην διαρκέσασαν μέχρι τῆς 11,30 ὥρας, διεξαχθεῖσαν ὑπὸ τῆς μεραρχίας τοῦ Μεσέτ πασᾶ, ἐναπέμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ ἔχθροῦ, δεσπόζον τῆς πεδιάδος Λαρίσης, ἐν μόνον μικρὸν ὄψιμα, ἐκ τοῦ ὅποιου ὅμως ἡ ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἀπώθησις τοῦ ἔχθροῦ τυγχάνει βεβαία δεδομένον ὅτι τὸ ὄψιμα τοῦτο ἐκ τριῶν μερῶν ἔχει περικυκλωθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ δεσπόζοντος αὐτοῦ ὄψιματος Πουντάρι ἐτοποθέτησαν τηλεβόλα. Προσέτι δέ, κατὰ τὴν γενομένην ἐκεῖ μάχην, συνελήφθησαν ἔνδεκα αἰχμάλωτοι καὶ πολλὰ πολεμοφόδια, σκηναὶ καὶ ἄλλα. Εἰς τὴν Γιάδζονζα περιῆλθον εἰς χεῖράς μας λάφυρα, πολεμοφόδια καὶ ἄλλα. Εἰς τὸ μέρος τοῦ Λούδου, κατὰ τὴν ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς ἐσπέρας λαβούσαν χώραν μάχην, οἱ "Ελληνες, καίτοι ἐκ τινος πλευρᾶς προσεπάθησαν νὰ ἐπιτεθοῦν, θείᾳ ὅμως ἀρωγῇ ἀπεκρούσθησαν, μὴ παρασχεθέντος αὐτοῖς χρόνου πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ των.

Καϊμακάμην Βεροίας

Κοινοποιεῖται τὸ ἀνωτέρῳ παρατιθέμενον ἀντίγραφον τοῦ παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπονομείου τῶν Ἐσωτερικῶν ληφθέντος ἀπὸ 7 ⁷Απριλίου 1311 τηλεγραφήματος περὶ τῶν θριάμβων τοῦ ἐν Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

Τῇ 9ῃ ⁷Απριλίου 1313

·Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Ριζά

Νὰ σταλῇ πρὸς τὸ μονδιωλίκι.

τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ. Ἐγγραφὴ τῇ 10 ⁷Απριλίου 1313 (1897)

⁷Αριθ. καταχωρήσεως 85.

⁷Αριθμ. 5777

Καϊμακάμην Βεροίας

Προκειμένον μὲ τὴν αὐριανὴν ἀμαξοστοιχίαν νὰ ταξιδεύσοντν μεταβαίνοντες εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν Ἐλασσῶνος ὁ βαρῶνος Ἐστεν, ταγματάρχης τοῦ ἵππικοῦ τῆς Γερμανίας, καὶ ὁ φὸν Ντερνάχμερ, ἀνταποκριτὴς τῆς

ἐφημερίδος «Ἐφημερὶς τῆς Κολωνίας»¹, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν δπως κατὰ τὴν ἐκεῖσε ἀφιξὸν των τύχωσι παρ' ὑμῶν τῆς αὐτῆς μὲ τοὺς ἄλλους ἀνταποκριτὰς μεταχειρίσεως, πρὸς διασφάλισιν καὶ διευκόλυνσιν τοῦ ταξειδίου των, παρεχομένης αὐτοῖς συνοδείᾳ ἐξ ἀνδρῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ τῆς χωροφυλακῆς, καὶ ἀναφέρητε ἡμῖν τὴν ἀφιξὸν των.

Tῇ 9ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piζὰ

Πρὸς τὰς Ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας.

Ἀναφέρομεν εὐσεβάστως ὅτι ἐκ τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῷ παρόντι τηλεγραφήματι ὡς ἀφιχθησομένων ἀφίχθη διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας τῆς σήμερον δ ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κολωνίας» φὸν Ντερνάχμερ μετὰ τοῦ διερμηνέως του, ὅστις καὶ μετὰ μίαν ὥραν, ἤτοι τὴν δην ὥραν, τῇ συνοδείᾳ δύο ἐφίππων ἀνδρῶν, τὸν δόποίους ἔχοιγήσα αὐτῷ, ἀνεχώρησε μέσω Σερβίων κατευθυνόμενος εἰς Ἐλασσῶνα. Ο βαρῶνος Ἐστεν δὲν ἀφίχθη.

Tῇ 10ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

(Τ. Σ.) Ἀστυνομικὸν Σταθμαρχεῖον Ὑποδιοικήσεως Βεροίας.

7

Ἄριθμ. 7135

Καϊμακάμην Βεροίας

Κατ' ἔγγραφον ἀνακοίνωσιν τοῦ Μεγάλου Στρατάρχου τοῦ ἐν Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀγγέλλοντες ὅτι ἡ Λάρισα, θείᾳ βοηθείᾳ, κατελήφθη σήμερον.

Tῇ 13ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piζὰ

Δημοσιευθήτω μετὰ γραφὴν αὐτοῦ πρὸς τὸ μονδιόλικι.

Tῇ 13ῃ ἵδιον

Ἄριθμ. καταχωρήσεως 101. Ἐδημοσιεύθη τῇ 13ῃ τοῦ αὐτοῦ.

1. Όλόκληρος δ γερμανικὸς ἡμερήσιος τύπος καὶ οἱ στρατιωτικοὶ κριτικοὶ ἐτήρησαν λίαν δυσμενῆ στάσιν κατὰ τῆς Ἐλλάδος. Ἐντύπωσιν προξενοῦν εἰς τὸν ἐρευνητὴν αἱ σατυρικαὶ εἰκόνες τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀριθμ. 7525

Ἄναφέρομεν ὑμῖν κατωτέρῳ πληροφορίᾳς τοῦ νῦν ἐκ Λαρίσης ἀφιχθέντος καὶ κατὰ τὴν κατάληψίν της αὐτόθι παρενθέντος συνταγματάρχου Σεϊφουλλάχ μπέη, αἵτινες ἀποτελοῦσι καὶ λεπτομερείας τῶν σημερινῶν γεγονότων, ἔχονσας ὡς ἔξῆς:

Σήμερον λίαν πρωτὶ αἱ ἐκ Τυρνάβου ἐκκινήσασαι δύο ἔφιπποι πυροβολαρχίαι συντάγματος εἰσῆλθον εἰς τὴν Λάρισαν¹, μηδεμίαν δοῦσαι σημασίαν εἰς τὰς βολὰς τὰς ὅποιας ἥρξαντο νὰ ωρίπτοντο ἀπὸ μακρυνῆς ἀποστάσεως οἱ κατὰ τὴν φυγὴν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν φυλακῶν ἀπολυθέντες καὶ οἱ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἐλθόντες καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς βασανίσαντες, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν καταστημάτων της καταστρέψαντες καὶ λεηλατήσαντες Ἑλληνες κακοῦργοι.

Οἱ Μονσουλμάνοι καὶ οἱ Ἰσραηλῖται κάτοικοι αὐτῆς, δακρύοντες ἐξ εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης, ὑπεδέχθησαν τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατόν. Ὑπὸ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Διοικητηρίου παραταχθέντων κατὰ τάξιν ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ τοῦ τε αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ὡς εἰρηται κατοίκων, ὡς καὶ τοῦ μητροπολίτον καὶ τῶν χριστιανῶν κατοίκων αὐτῆς, ἐγένετο μημηδόνευσις ὑπὲρ μακρομερεύσεως τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλεύτητος καὶ ἀνεπέμφθησαν τοὺς πρὸς τὸν Ὑψηστον αἱ ἐνδεδειγμέναι εὐχαί, δι’ ἀναφωνήσεως («Ζήτω ὁ Μονάρχης μας»). Ἐνεκα τῆς ἀτάκτου ὀπισθοχωρίσεώς του δ ἐχθρὸς κατέλιπεν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν τῇ πόλει πολλὰ πολεμοφόδια, σκηνὰς καὶ ἄλλα εἰδὴ, ἐξ τηλεβόλα φρουρίων τῶν 12 ἑκατοστομέτρων, τέσσαρα δρειβατικά, πολλὰ τρόφιμα, ὡς δίπνυρα, κριθὴν καὶ ἄλευρα. Ἡ μεραρχία τοῦ Χακῆ πασᾶ περὶ ὡραν 8ην προσετέθη εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακήν, ἥ δὲ μεραρχία τοῦ Νεζὲτ πασᾶ, ὡρίσθη διὰ τὸν Τύρωναν καὶ τὰ περίχωρά του.

Tῇ 13 Ἀπριλίου 1313 (1897)

Καϊμακάμην Βεροίας

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς παραθέτοντες ἀνωτέρῳ αὐτονομίας τὰς παρὰ τοῦ ἀρχηγείον τῆς ἐν Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικῆς στρατιᾶς ληφθείσας εἰδήσεις.

Tῇ 15 Ἀπριλίου 1313 (1897)

Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Pιζά

1. Τὸ Γ. Ε. Σ. καὶ πρὸ τῆς καταλήψεως εἰσέτι τῆς Θεσσαλικῆς πρωτευούσης, συντελεσθείσης τὴν 13ην Ἀπριλίου, διέταξε γενικήν ὑποχώρησιν πρὸς Φάρσαλα, διέταξε δὲ τὸν ταξίαρχον Σμιλένσκι, εύρισκόμενον εἰς Ρεβένι, νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς Βελεστίνον, ἵνα καλύψῃ τὸν Βόλον, καθὼς καὶ τὸ ἀπόσπασμα Τερτίπη, ἵνα ἐκ Καλαμπάκας κατευθύνθῃ εἰς Φάρσαλα καλῦπτον τὸ ὄριστερὸν τῆς ὑποχωρήσεως.

Δημοσιευθήτω μετὰ γραφήν αὐτοῦ πρὸς τὸ μονδιολίκι.

Τῇ 15 τοῦ αὐτοῦ. Ἐγγραφή. Τῇ 15 τοῦ αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη.

9

⁷Αριθμ. 7005

Καῆμακάμην Βεροίας

Βάσει ληφθέντος παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Ὅ. Υπονοργείον τῶν Ἐσωτερικῶν τηλεγραφήματος χαρᾶς, ἀγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι κατ' εὐνοϊκὴν ἔκβασιν τῶν ὑπὸ τῆς βοηθείᾳ τοῦ Ὅ. Υψίστου ὑπὸ ἐπιτυχιῶν στεφομένων πάντοτε καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ μονάρχου ἡμῶν γενομένων στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ αὐτοκρατορικὴ στρατιὰ τῆς Ἑλασσονος, τὴν 6,30 ὥραν τῆς σήμερον, κατέλαβε καὶ ἐκνούενσε τὴν εἰς ἀπόστασιν δύο ώρῶν ἀπὸ τῆς Λαρίσης κειμένην κωμόπολιν τοῦ Τυρνάβου, προχωρεῖ δὲ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Λαρίσης.

Τῇ 13 Ἀπριλίου 1313 (1897)

‘Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιζά

Νὰ φυλαχθῇ, τῇ 20ῃ τοῦ αὐτοῦ.

10

⁷Αριθμ. 7243

Καῆμακάμην Βεροίας

Τὸ Σεβαστὸν Ὅ. Υπονοργείον τῶν Ἐσωτερικῶν ἔχαροποίησεν ἡμᾶς διὰ κοινοποιήσεως τηλεγραφήματος τῆς αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ἀχμέτ Φιβζῆ πασᾶ, διοικητοῦ αὐτοκρατορικοῦ σώματος στρατοῦ Ἰωαννίνων, δι' οὗ ἐγνώρισεν οὗτος, ὅτι κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος γενομένην ἡμέραν τῆς χθές, παρὰ τὰ Πέντε Πηγάδια, μάχην¹, τὸ φρούριον ἀνεκατελήφθη παρὰ τῶν ἡμετέρων, τοῦ ἐχθροῦ ἀναγκασθέντος νὰ δισθοχωρίσῃ κατατερρωμένος καὶ καταλείπων ὑπὲρ τοὺς 300 νεκρούς, 219 τραυματίας καὶ 2 ἀπλοὺς στρατιώτας αἰχμαλώτους τῶν ἡμετέρων σχόντων 51 νεκρούς,

1. Ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Ἡπείρῳ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἦτο ὁ συνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ Μάνος, ἐγκαταστήσας τὸ στρατηγεῖον του εἰς τὴν Ἀρταν. Ἡ ταξιαρχία Ἡπείρου, ἐλλείψει σοβαρῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων, διέβη τὸν ποταμὸν Ἀραχθον καὶ εισέδυσεν εἰς βάθος χιλιομέτρων ἐντὸς τοῦ ἐχθρικοῦ ἐδάφους, τάγμα δὲ ὑπὸ τὸν Κουμουνδούρον ἔφθασεν ἔως τὰ Πέντε Πηγάδια. Τούτο δεχθὲν ἴσχυράν τουρκικὴν ἀντεπίθεσιν ἡναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς ἀρχικάς του θέσεις μὲ σοβαράς ἀπωλείας. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1897 νέα ἐπιτυχής ἐλληνικὴ ἐπίθεσις ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μπαΐρακτάρην (τὸν μετέπειτα διορισθέντα τῆς Χωροφυλακῆς) ἔσχεν ἱκανοποιητικά ἀποτελέσματα, ἀλλ’ ἐπελθούσης τῆς ἀνακωχῆς αἱ Ἑλληνικαὶ δυνάμεις ἐπανήλθον εἰς τὰς θέσεις των.

ένα ἀνθυπολοχαγὸν καὶ 93 ἀπλοὺς στρατιώτας τραυματίας, 5 φορτηγὰ ζῶα καὶ ἔνα ἵππον τοῦ ἵππου τοῦ ἵππου νεκρόν, ὡς καὶ δύο φορτηγὰ ζῶα τραυματισμένα, καὶ ὅτι περιῆλθον εἰς χεῖρας ἡμῶν ἀρκετὰ τυφένια Γκρά, καὶ μεγάλη ποσότης διαφόρων ἐφοδίων, ὡς καὶ ὁ ἵππος καὶ τὸ γωνιόμετρον τοῦ διοικητοῦ τῶν.

Tῇ 14 Ἀπριλίου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piζά

Μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιῷκι δημοσιευθήτω.

Tῇ 14ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἀριθμ. πρωτ. 107.

'Εγγραφὴ τῇ 15ῃ τοῦ αὐτοῦ. 88

11

'Αριθμ. 9136

Καιμακάμην Βεροίας

'Εντολῆς τοῦ Σεβαστοῦ Ὅμιλοντος τῶν Ἑσωτερικῶν χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀγγέλλοντες ὅτι εἰς τὰ παρὰ τοῦ βιλαετίου Ἰωαννίνων ἀποσταλέντα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15 καὶ 16 Ἀπριλίου 1313 τηλεγραφήματα ἀναφέρονται ὅτι παρὰ τῆς πρώτης μεραρχίας τῆς αὐτοκρατορικῆς στρατιᾶς, τῆς ἐπιτεθείσης κατὰ τῶν Τρικκάλων, κατελήφθη ἡ ὄνοματι Ζάρκος θέσις καὶ περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ στρατοῦ μας σκηναί, ἐφόδια καὶ ἄλλα χρειώδη, ἀποκατεστάθη δὲ παρὰ τοῦ διοικητικοῦ τῆς στρατιᾶς Ἐδχὲμ πασᾶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀποκοπεῖσα τηλεγραφικὴ γραμμή, ὅτι τὰ πρὸ μιᾶς ἡμέρας βομβαρδισμὸν κατὰ τῆς Πλεβέζης ἐνεργήσαντα 4 ἑλληνικὰ πλοῖα¹, οὐ μόνον μηδεμίαν ἡδυνήθησαν νὰ ἐπιφέρουν βλάβην, ἀλλὰ καὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν ὑπέστησαν τὰ ἴδια βλάβας ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν φρουρίων φροντίστων κανονιοβολισμῶν.

Tῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1313

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piζά

Μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιῷκι, δημοσιευθήτω τῇ 18ῃ τοῦ αὐτοῦ.

'Αριθμ. πρωτ. 132. 'Εγγραφὴ τῇ 19ῃ τοῦ αὐτοῦ.

12

'Αριθμ. 9187

*Τηλεγράφημα
Καιμακάμην Βεροίας*

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀγγέλλοντες ὅτι κατὰ τηλεγράφημα ληφθὲν παρὰ τοῦ

1. Τὰ βομβαρδίσαντα τοὺς Τούρκους ἑλληνικὰ πολεμικὰ ήσαν αἱ κανονιοφόροι «Ἀκτιον» καὶ «Ἀμβρακία» ἐκ τῶν ἐλαφρῶς ἔξωπλισμένων μονάδων τοῦ στόλου.

ἀρχηγείον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐλασσῶνος, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὅψιστον καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην κατελήφθησαν τὰ Τρίκκαλα.

Τῇ 18ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)
·Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης
Πιζά

Μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιῷλίκι, δημοσιευθήτω. Τῇ 19ῃ τοῦ αὐτοῦ.

Ἀριθμ. πρωτ. 136.

Ἐγγραφὴ τῇ 19ῃ τοῦ αὐτοῦ.

13

Ἀριθμ. 9368

Ἄντι γραφούντων

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀγγέλλοντες ὅτι εἰς τηλεγραφήματα ληφθέντα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 17 Ἀπριλίου 1313 ἀπὸ τὰς αὐτῶν ἐξοχότητας τὸν στρατάρχην τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐλασσῶνος Ἐδχὲμ πασᾶν καὶ τὸν ἀντιστράτηγον τοῦ σώματος στρατοῦ Ἰωαννίνων Ὀσμᾶν πασᾶν ἀναφέρονται τὰ ἔξῆς: Ἐν τῷ τηλεγραφήματι τοῦ Ἐδχὲμ πασᾶ ὅτι, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὅψιστον καὶ ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα τῆς αὐτοῦ Χαλιφικῆς Μεγαλειότητος, τὴν 16ην τρέχοντος μηνός, ἡμέραν Τετάρτην καὶ περὶ ὥραν 9ην μ. μ., περιῆλθον ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ τὰ Τρίκκαλα καὶ ὅτι οἱ λησταὶ Ἑλληνες, ενδισκούμενοι μέχοι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν Τρικκάλοις, ἀμα τῇ περιελεύσει εἰς γηῶσίν των τῆς ἀφίξεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, ἐξελθόντες τῆς πόλεως ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἐπυροβόλησαν καθ' ἡμῶν, πλὴν ὅμως οὐδεμίαν ἀπώλειαν ἐπροξένησαν, ὅτι οἱ κάτοικοι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, ἀπὸ τοῦ Ζάρκου μέχοι τῆς εἰσόδου τῶν Τρικκάλων κειμένων χωρίων, ἐγκατέλειψαν ταῦτα διότι ὁ ἔλληνικὸς στρατὸς προσῆψε καθ' ἡμῶν ἀποεπεῖς τινας κατηγορίας. Μετὰ τὴν ἐξακοίβωσιν ὅμως τῆς καλῆς ἡμῶν διαγωγῆς, ἐπιστρέφοντα εἰς τὰς κατοικίας εὐγνωμόνως ἀναπέμποντες ἀγαθὰς ὑπὲρ τοῦ Αὐτοκράτορος ἡμῶν εὐχάς. Παρακλήσει τῶν προκρίτων ἐπετράπη νὰ ἐπιστρέψουν οἱ ἐκ Τρικκάλων ἀναχωρήσαντες δοθεισῶν ἀντοῖς διὰ προκηρύξεως ἐγγυήσεων. Άλαν πρωτὶ σήμερον μετ' ἀναπομπὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, παρατεταγμένον εἰς παράταξιν, τιμῶν καὶ χαιρετισμῶν, ἀνεπέμφθησαν ὑπὲρ τοῦ θρόνου πρὸς τὸν Ὅψιστον ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἵσχυος τοῦ μονάρχου ἡμῶν εὐχαί, ἀνυψώθη δὲ ἡ θριαμβευτικὴ μας σημαία ἐπὶ τοῦ φρουρίου τῶν Τρικκάλων, φιθέντων εἴκοσι καὶ ἑνὸς κανονιοβολισμῶν.

Τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἡμέραν Τρίτην τῆς ἑβδομάδος, ὡς ἐγνώσθη ἐκ γενομένων ἐξακοίβωσεων, περὶ τοὺς 200 ἐγκληματίαι, καταδικασμένοι εἰς

τὴν ποιηὴν τῶν ἴσοιβίων δεσμῶν καὶ ἐγκεκλεισμένου ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν Τρικκάλων, ἀπελόθησαν δοθέντων εἰς χεῖράς των ὅπλων. Οἱ Ἔλληνες εἰς τὸν κατοίκους τῆς κωμοπόλεως τῶν Τρικκάλων καὶ τῶν παρ' αὐτὰ χωρίων διένειμαν ὑπὲρ τὰς 20.000 ὅπλα. Πρὸ τοιῶν ἡμερῶν ἀνοίξαντες τὰς στρατιωτικάς των ἀποθήκας, ὅσα πολεμοφόρδια, ὅπλα καὶ τρόφιμα περιεῖχον αὗται τὰ ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κατοίκων. Διὰ προκηρύξεως ἐδηλώθη ὅτι εἰς πάντα ὅστις κατέχει ὅπλα, χρειώδη καὶ τρόφιμα τοῦ στρατοῦ, θὰ ἐπιβληθῇ χορηματικὴ ποιηὴ. Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ ἐκεῖ ενδισκομένου Ὁσμάν πασᾶ, αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις αἱ ενδισκόμεναι εἰς τὸν λόφους τοὺς δεσπόζοντας τοῦ μέρους τοῦ μεγάλου ξενῶνος τῆς Λαψίστης, πρὸ τῶν Πέντε Πηγαδίων, ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Ἰωαννίνων, αἱ ἐκεῖ ὑπάρχονται ἐχθρικαὶ δυνάμεις ὑπεχώρησαν σήμερον μὴ ἀνθέξασαι εἰς τὴν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ταξιάρχου Μουσταφᾶ πασᾶ γενομένην ἐπίθεσιν διὰ πέντε ταγμάτων. Οἱ προρρηθέντες λόφοι, θείᾳ συναντιλήψει καὶ τῇ ἵσχυρᾳ αἰγίδι τῆς αὐτοῦ Χαλιφικῆς Μεγαλειότητος, κατελήφθησαν.

Tῇ 18 Ἀπριλίου 1313 (1897)

Καῆμακάμην Βεροίας

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀγγέλλοντες τὴν λῆψιν τοῦ ἄνω αὐτονομίως παρατιθεμένου καὶ τὸν τρόπον τῆς καταχώρισεως τῶν Τρικκάλων περιγράφοντος τηλεγραφήματος τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

Tῇ 19ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Ριζά

Μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιολίκι δημοσιευθήτω τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ.

'Αριθμ. καταχωρήσεως 147

'Εγγραφὴ τῇ 21 τοῦ αὐτοῦ. 108

14

'Αριθμ. 9879

Καῆμακάμην Βεροίας

Τὸ Σεβαστὸν Ὑπουργείον τῶν Ἐσωτερικῶν, διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1313 τηλεγραφήματός του, μᾶς ἐγνώρισεν ὅτι τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ μεταβῇ εἰς τὸ στρατόπεδον, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς γερμανικῆς ἐφημερίδος «Deutsche Warten» ἀξιωματικὸν τοῦ ἐφεδρικοῦ στρατοῦ τῆς Γερμανίας κ. Σμίθ Κνίκ Κόνταρη, νὰ συμπειρερθῶμεν κατὰ τὸν ἴδιον πρὸς τοὺς ἄλλους συναδέλφους του τρόπον, παρέχοντες διευκολύνσεις. Δεδομένον ὅτι ὁ ὥς εἴρηται μετά τινος συναδέλφου του ὀνόματι Ροῦχολ ἀνεχώρησαν

ἐντεῦθεν, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν ὅπως κατὰ τὴν ἐκεῖσε ἄφιξίν των, ώς καὶ δὶ’ ἄλλους ἐπράξατε, ἀποστείλητε τούτους ἀσφαλῶς τῇ συνοδείᾳ στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων δὶ’ δὲ μέρος προορίζονται.

Τῇ 21 Ἀπριλίου 1313 (1897)

Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιζὰ

Πρὸς τὰς Διοικήσεις Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας

Τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ, ἀριθμ. καταχωρίσεως 158.

Εὐσεβάστως ἀναφέρομεν ὅτι δὲ εἰρημένος ἀφικόμενος ἀνεχώρησεν εἰς Λάρισαν κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς καὶ δὶ’ ἄλλους ὁμοίους τον τρόπον, ἵτοι συνοδείᾳ δὶ’ ἀσφάλειάν τον χωροφυλάκων.

Τῇ 24η Ἀπριλίου 1313 (1897)

(Τ. Σ.) Ἀστυνομικὸν Σταθμαρχεῖον Ὑποδιοικήσεως Βεροίας

Ἐφυλάχθη τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ.

15

Ἀριθμ. 9801

Καίμακάμην Βεροίας

Τὸ Σεβαστὸν Ὑπονογεῖον τῶν Ἔσωτερικῶν, διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Ἀπριλίου 1313 πρὸς ἡμᾶς τηλεγραφήματός του, τῇ φιλικῇ παρακλήσει τῆς Πρεσβείας, ἐδήλωσεν ἡμῖν ὅπως εἰς τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐλθόντα μὲ πρόθεσιν μεταβάσεως εἰς τὸ πεδίον τοῦ πολέμου κύριον Δρα Μόρφιλ, ἀνταποκριτὴν τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδος ὀνόματι «Illustrated London News», παράσχωμεν, ὡς καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους τον πράττομεν, διευκολύνσεις καὶ ἀσφάλειαν ταξιδίον. Τούτον δὲ δοσονόπω ἀπερχομένον ἐντεῦθεν, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν, ὅπως κατὰ τὴν ἐκεῖσε ἄφιξίν του, ώς καὶ δὶ’ ἄλλους πράττετε, ἀποσταλῆ κατ’ ἀσφαλῆ τρόπον τῇ συνοδείᾳ στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων. 9801

Τῇ 21 Ἀπριλίου 1313 (1897)

Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιζὰ

Πρὸς τὸν Ἀστυνομικὸν Σταθμαρχην τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ.

Ἀριθμ. πρωτ. 162.

Ἀναφέρομεν ὅτι δὲ ἀνωτέρῳ ἀφίχθη καὶ ἀνεχώρησεν κατευθυνόμενος εἰς Λάρισαν, συνοδείᾳ πρὸς ἀσφάλειάν του διὰ χωροφυλάκων, ώς τοῦτο πράττομεν καὶ δὶ’ ἄλλους ὁμοίους του.

(Τ. Σ.) Ἀστυνομικὸν Σταθμαρχεῖον Ὑποδιοικήσεως Βεροίας τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ.

16

'Αριθμ. 10274

Καϊμακάμην Βεροίας

Κατὰ κοινοποιηθὲν τῷ Σεβαστῷ Ὑπονομείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν τηλεγράφημα τοῦ ἀρχηγείου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ σώματος στρατοῦ Ἰωαννίνων, ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι κατὰ τὴν 20ὴν ἡμέραν Ἀπριλίου καὶ εἰς τὴν κατὰ τοῦ Λούδον ἐπιχείρησιν, καὶ καθ' ὃν χρόνον δι' ἀποστολῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως εἰς τὰ στενὰ Κονμοντσιάδες κατέλαμβάνοντο τὰ δεσπόζοντα αὐτῶν ὑψώματα, μεταξὺ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μας στρατοῦ καὶ δύο κατὰ μέρος τῶν στενῶν ἐμφανισθέντων ἔχθρικῶν ταγμάτων συνήρθη μάχη διαρκέσασα μέχρι τῆς 10,30 ὥρας. Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ὑπῆρξεν ἡ κατάληψις τῶν ὑψωμάτων, τοῦ ἔχθροῦ μὴ δυνηθέντος ν' ἀντιστῆ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ μας ἐπιδειχθεῖσαν ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα. Ὁ ἔχθρος ἔσχεν ὄγδοήκοντα ἑννέα νεκροὺς καὶ ἕνα ἀξιωματικόν, συνελήφθησαν δὲ καὶ τρεῖς τραυματίαι.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, εὐνοίᾳ τοῦ Ὑψίστου καὶ τῇ κραταῷ αἰγίδι τῆς Λύτρου Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ἅμα ὡς εἶδεν ὁ ἔχθρος τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τοῦ εἰς θέαν δεσπόζοντος ὅρον Κελερίνα, προωθηθέντα ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ Φαΐκ πασᾶ, ἐξεκένωσε πάραντα καὶ τὰ μέρη ταῦτα, περιελθόντα εἰς τὴν κατοχὴν ἡμῶν ἀμαχητί.

Τῇ 23ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιζὰ

Δημοσιευθήτω μετὰ γραφήν του εἰς τὸ μονδιολίκι, τῇ 24 τοῦ ἰδίου.

'Αριθμ. πρωτ. 176. Ἐγγραφὴ τῇ 24ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἀριθμ. 116.

17

'Αριθμ. 10437

Καϊμακάμην Βεροίας

Τὸ Σεβαστὸν Ὑπονομεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, τῇ φιλικῇ παρακλήσει τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας, ἐνετείλατο ὑμῖν ὅπως εἰς τὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀφικνούμενον πρὸς μετάβασιν εἰς τὸ πεδίον τοῦ πολέμου ἔφεδρον ταγματάρχην τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἀνταποκριτὴν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων, κ. Μπόμπη Τούβαρδ, παράσχωμεν, ὡς καὶ εἰς ὁμοίους του πράττομεν, εὐκολίας καὶ ἀσφάλειαν τοῦ ταξειδίου του. Τούτου ὁσονούπω ἀπερχομένου ἐντεῦθεν, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν ὅπως κατὰ τὴν ἄφιξήν του, ὡς ἐπρόξατε καὶ δι' ἄλλους, ἀποστείλητε κατ' ἀσφαλῆ τρόπον τῇ συνοδείᾳ στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων, εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

Τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιζὰ

Πρὸς τὴν Ὑπηρεσίαν Χωροφυλακῆς καὶ σταθμάρχην τῆς Ἀστυνομίας.
τῇ 25ῃ τοῦ αὐτοῦ.

³Αριθμ. πρωτ. 197.

Ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ἀνωτέρῳ ἀφιχθεὶς ἀνεχώρησεν δι' Ἐλασσῶνα τῇ συνοδείᾳ, ὡς πράττομεν καὶ δι' ἄλλονς ὅμοίονς του, χωροφυλάκων.

Τῇ 26ῃ Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ,

(Τ. Σ.) Ἀστυνομικὸν Σταθμαρχεῖον Ὑποδιοικήσεως Βεροίας

Ἐφυλάχθη, τῇ 20ῃ τοῦ αὐτοῦ.

18

³Αριθμ. 10510

Καιμακάμην Βεροίας

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀναγγέλλοντες ὅτι διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1313 τηλεγραφήματος ἀποσταλέντος τῷ βαλῆ παρ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἐξοχωτάτου ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν συνόρων αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐδχὲμ πασᾶ, γνωστὸν ποιεῖται ἡμῖν ὅτι ὡς οὗτος εἶχε δηλώσει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Ἀπριλίου 1313 τηλεγραφήματός του, ἔχοντος ὡς ἔξῆς : «Σήμερον τὴν πρωτίαν ὥραν 9ην τέσσαρες μεραρχίαι κινηθεῖσαι αἰφνιδίως κατὰ τῶν Φαρσάλων : κατέλαβον τὰ χωρία Σούμπαση, Σουλατζᾶ, Τονδρομάνα καὶ Μπάμιλ, συναντήσασαι δὲ εἰς τοὺς δύπισθεν τῶν χωρίων τούτων λόφους ἐχθρικὰς δυνάμεις, ἐνεπλάκησαν εἰς σφοδρὰν μετ' αὐτῶν μάχῃ διαρκέσασαν μέχρι τῆς 1ης ὥρας τῆς νυκτός, καθ' ἣν βῆμα πρὸς βῆμα δὲ ἐχθρὸς ἐκτοπισθεὶς καὶ ἀπωθηθεὶς ἀπὸ τὰ κατεχόμενα παρ' αὐτοῦ σημεῖα ἀνεχαυτίσθη, κατελθὼν μέχρι τῶν ἄκρων τῆς ἔμπροσθεν τῶν Φαρσάλων κειμένης κοιλάδος Τσιναρολῆ, μέρους δὲ τοῦ στρατοῦ τον διαπεραιωθέντος πέραν τῆς κοιλάδος ταύτης. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς μέχρι ὥρας ἡμισείας τῆς νυκτός, κατὰ τὸν προεκτεθέντα ἀνωτέρῳ τρόπον, διαρκεσάσης ταύτης μάχης, ὑπῆρξεν ἡ ἀπὸ τῆς βορείας πλευρᾶς περικόλωσις τῆς κωμοπόλεως τῶν Φαρσάλων, καθ' ἣν ἐκάστη τῶν μεραρχῶν μας, μετὰ καταστροφὴν τῆς πρὸς τὸ χωρίον Μπαϊρακλῆ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Φαρσάλων - Βελεστίνου, προέβη εἰς τὴν λῆψιν ἀσφαλῶν πρὸς διανυκτέρευσίν της μέτρων ἐν ἀγαμογῇ τῆς διὰ τὴν ἐπομένην λίαν πρωτὶ προσδιορισθείσης νὰ λάβῃ χώραν ἐπιθέσεως κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς κωμοπόλεως τῶν Φαρσάλων».

1. Εἰς Τατάρ πρὸ τῶν Φαρσάλων τέσσαρα τάγματα εὐζώνων ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Νικολαΐδην προέβαλον σοβαρὰν ἀντίστασιν κατὰ τοῦ κυρίου δγκου τῶν τουρκικῶν δυνάμεων, ἐξαναγκάσαντα τὸν ἐχθρὸν εἰς πρόωρον, ἀλλὰ καὶ πλήρη ἀνάπτυξιν τῶν πολυαριθμῶν δυνάμεων του, αἴτινες προωρίζοντο διὰ κύκλωσιν τῆς ἑλληνικῆς στρατιᾶς, ἀποφευχθείσης οὕτω λίαν πιθανῆς αἰχμαλωσίας.

Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐπιτυχιῶν πάντοτε στεφομένην, αἰγίδι τῆς A. A. Μεγαλειότητος, ἐπίθεσιν αἱ κωμοπόλεις Καρδίτσα καὶ Φάρσαλα κατελήφθησαν, ὁ δὲ ἔχθρὸς φεύγει πρὸς τὰ μέρη τοῦ Βόλου καὶ τοῦ Δομοκοῦ.

Τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1313
 Ὁ βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης
 Ριζὰ

Μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιολίκι δημοσιευθήτω.

Τῇ 25ῃ τοῦ αὐτοῦ, ἀριθμ. πρωτ. 182
 Ἐγγραφὴ τῇ 26ῃ ἰδίου. ἀριθμ. 118

19

Ἀριθμ. 10654

Ἄντι γραφαὶ

Τὰ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῆς χθεσινῆς μάχης διὰ τοῦ νυκτερινοῦ τηλεγραφήματός μου συνοπτικῶς ἔξεθεσα ὑμῖν. Ὁ ἔχθρὸς ἀντιληφθεὶς ὅτι δὲν θὰ ἥδυνατο πλέον νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν μετὰ σφοδρότητος καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν διεξαχθεῖσαν ταύτην μάχην, τὴν πίεσιν καὶ τὴν καταδίωξιν, ἀπέσυρε τὴν νύκτα τμήματα τοῦ στρατοῦ τον. Γενομένης δὲ σήμερον τὴν αὐγὴν ἐπιθέσεως κατὰ τῆς κωμοπόλεως τῶν Φαρσάλων καὶ κατατροπωθέντος τοῦ ὑπολειφθέντος τμήματος τοῦ στρατοῦ τοῦ ἔχθροῦ, θείᾳ χάριτι καὶ τῇ πάντοτε ὑπὸ ἐπιτυχιῶν στεφομένη αἰγίδι τῆς Αὐτοῦ Χαλιφικῆς Μεγαλειότητος κατελήφθησαν καὶ ἐκνοεύθησαν ταῦτα, καταδιώκεται δὲ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Δομοκοῦ ὁ ἔχθρὸς δι' ἐφίππων Μεραρχιῶν μας, δοθείσης ἀφ' ἐσπέρας ἔτι διαταγῆς τῇ μεραρχίᾳ τοῦ Σαμπρῆ πασᾶ ὅπως καὶ αὕτη προβῆ εἰς ἐπιχειρήσεις πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Κατ' ἀφικνούμένας δὲ παρὰ τῶν εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντων στρατιωτικῶν τμημάτων ἐκθέσεις, ὁ ἔχθρός, πλὴν ἐφοδίων καὶ πραγμάτων, κατέλιπεν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ Φαρσάλων προμηθείας καὶ δίπνωα. Τόσον περὶ τῆς σημερινῆς ὕστορας καὶ τῆς χθεσινῆς μάχης λεπτομερεῖς πληροφορίαι δοθήσονται ὑμῖν ἰδιαιτέρως.

Καϊμακάμην Βεροίας

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς διὰ τοῦ αὐτονομίας ἀνωτέρω παρατιθεμένον καὶ πρὸς τὸ Ὅπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου ἐπὶ τῶν ἔλληνικῶν συνόρων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ μας ἀποσταλέντος τηλεγραφήματος.

Τῇ 26ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)
 Ὁ βαλῆς Θεσσαλονίκης
 Ριζὰ

Δημοσιευθήτω μετὰ γραφὴν αὐτοῦ πρὸς τὸ μονδιολίκι, ἀριθμ. καταχωρῆσεως 189.

Ἐγγραφὴ τῇ 28ῃ τοῦ αὐτοῦ. 126

20

Ἀριθμ. 10805

Ἄντιγραφον

Ἄναφέρω ὑμῖν τὰ ἔξης. Ἀφίχθη τώρα εἰς Βελεστίνον, κατὰ δοθείσας μοι παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐν Βελεστίνῳ στρατοῦ πληροφορίας, ἡ δύναμις τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν ἐνισχύσεων. Ὑπερέβαινεν τὰς 15.000, ἡ δὲ χθεσινὴ μάχη ὑπῆρξε λίαν αἱματηρά. Μετὰ τὴ δύσιν τοῦ ἥλιου, τραπέντος τοῦ ἐχθροῦ εἰς φυγὴν κατατετροπωμένον διὰ τοῦ πλείστου μὲν μέρους τῶν δυνάμεων τον πρὸς τὸν Βόλον, μετὰ μικροῦ δὲ τοιούτου πρὸς τὸν Ἀλμυρόν, ἡ κωμόπολις τοῦ Βελεστίνου, θείᾳ χάριτι καὶ τῇ ὑπὸ ἐπιτυχιῶν στεφομένῃ πάντοτε αἰγίδι τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, κατελήφθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ. Καταληφθέντων δὲ καὶ τῶν πλησίων τῆς Πλούτινας εἰς εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὸν Βόλον κειμένων θέσεων, αὖτις σὺν θεῷ, διὰ καταλλήλου δυνάμεως θὰ ἐνεργηθῇ ἐπιχείρησις κατὰ τὸν Βόλον, τὰ ἀποτελέσματα τῆς δροίας θέλομεν ἀναφέρει ὑμῖν καὶ ἔλπιζομεν κατὰ θείαν εὑνοιαν νὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Καῦμακάμην Βεροίας

Κοινοποιοῦμεν ὑμῖν τὸ ἀνωτέρῳ αὐτονόμως κατεχοφημένον πρὸς τὸ Σεβαστὸν Ὅπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν παρὰ τοῦ ἀρχηγείου τοῦ ἐν Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἀποσταλὲν τηλεγράφημα.

Τῇ 26ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piçâ

Δημοσιευθήτω μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιολίκι τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ.

Ἀριθμ. πρωτ. 191. Ἐγγραφὴ, τῇ 28 τοῦ αὐτοῦ. ἀριθμ. 125

21

Ἀριθμ. 10840

Ἀντιγραφον

Βέροιαν

Ἄναφέρομεν ὑμῖν ὅτι ταύτην τὴν πρωταν καὶ ὡραν 10,30, ἐξ ὀνόματος τῶν ἐν Βόλῳ ἐδρευόντων προξένων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, προσῆλθον παρ' ἐμοὶ ἐν Βελεστίνῳ οἱ πρόξενοι τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἔχοντες πρὸ αὐτῶν μέλη

τινὰ πληρώματος ναυτικοῦ, φέροντα τὰς σημαίας τῶν κρατῶν εἰς ἀνήκοντα.
Οὗτοι καὶ μὲ παρεκάλεσαν ὅπως ἐνεργήσω καὶ ληφθῶσιν, εἰσερχομένον εἰς
τὴν πόλιν τοῦ Βόλου αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, μέτρα περιφρονρήσεως τῶν
προξενείων καὶ οἰκημάτων τῶν ἔνεων ὑπηκόων, δηλώσαντές μοι ὅτι ἐνεκα τῆς
ἐκκενώσεως τοῦ Βόλου καὶ ἀπολύσεως ἐκ τῶν φυλακῶν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλή-
νων τῶν ἐν αὐταῖς κρατουμένων, διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν προφύλαξιν τῆς
πόλεως ἀπὸ λεηλασίας, ἀπεβίβασταν μὲν οὗτοι προσωρινῶς ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς
στρατόν, πλὴν ὅμως ἡ ἐξασφάλισις τῆς τάξεως εἴναι καθῆκον τοῦ τουρκικοῦ
στρατοῦ. Πρὸς τούτους ἐδόθη καταφατικὴ παρ' ἐμοῦ ἀπάντησις. Ἀλλωστε,
πρὸς κατάληψιν τῆς πόλεως καὶ ἀποτροπὴν πάσης ἐν αὐτῇ ἀταξίας, εἶχεν ἥδη
δοθῆ διαταγὴ ἐπιθετικῆς ἐνεργείας κατὰ τοῦ Βόλου διὰ δέκα ταγμάτων εἰς τὸν
ἐκ τῶν συνταγματαρχῶν τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ στρατοῦ Ἐμβέρο, ἐξ ὧν τὰ ἔξ
τάγματα νὰ καταλείπῃ εἰς καταλλήλους θέσεις καὶ διὰ τῶν τεσσάρων νὰ
εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Tῇ 27ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

Καϊμακάμην Βεροίας

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς διὰ τῆς παραθέσεως ἀνωτέρω τοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ
Ὑπονομείου τῶν Ἐσωτερικῶν κοινοποιηθέντος ἡμῖν τηλεγραφήματος τοῦ
ἐξοχωτάτου διοικητοῦ τῶν ἐλληνικῶν συνόρων καὶ στρατάρχου τοῦ ἐν Ἐλασσῶ-
νι αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐδχὲμ πασᾶ.

Tῇ 27ῃ Ἀπριλίου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piξά

Δημοσιευθήτω μετὰ γραφήν του εἰς τὸ μουνδιολίκι.

*Tῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἀριθμ. καταχωρήσεως 193. Ἐγγραφὴ 28 τοῦ
αὐτοῦ. Ἀριθμ. 129.*

22

Ἀριθμ. 12007

Καϊμακάμην Βεροίας

Χαροποιοῦμεν ὑμᾶς καταχωροῦντες παρὰ πόδας τοῦ παρόντος ἀντίγρα-
φον τοῦ παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπονομείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀφιχθέντος ἡμῖν
τηλεγραφήματος.

Tῇ 5ῃ Μαΐου 1313

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Piξά

Ἄντι γραφαν

Σπεύδομεν νὰ πληροφορήσωμεν ὑμᾶς, ὅτι τὰ ἀποσταλέντα ἡμῖν παρὰ τῆς Α. Ε. τοῦ βαλῆ Ἰωαννίνων καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ σώματος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἰωαννίνων Ἐδχὲμ Φιβζῆ πασᾶ τρία τηλεγραφήματα, ἄτινα συνετάγησαν βάσει τῶν πρὸς αὐτὸν γραπτῶν ἐκθέσεων τῆς Α. Ε. τοῦ ἐν Λούρῳ ενδισκομένου ἀντιστρατήγου Ὀσμάν πασᾶ, ἐν περιλήψει διαλαμβάνονταν ὅτι κατὰ τὴν ἀπὸ διημέρου εἰς πολυάριθμα σημεῖα μετὰ σφραγότητος διεξαγομένην μετὰ τοῦ δυνάμεως δεκαπέντε περίπον χιλιάδων ἐχθροῦ μάχην, διὰ τῆς θείᾳ χάριτι καὶ τῇ εὐνοϊκῇ τύχῃ τῆς προφητικῆς πνευματικότητος τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἡμῶν, ὃποιοι πάντων τῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτικῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἐπιδειχθείσης ἀνδρείας καὶ ἡρωϊσμοῦ, δὲ ἐχθρὸς κατετρόπωθη καὶ κατεστράφη, καταλιπὼν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης πλέον τῶν χιλίων νεκροὺς στρατιώτας.

Tῇ 5ῃ Μαΐου 1313 (1897)

Φυλαχθήτω τῇ 6ῃ ἴδιον. Ἀριθμ. καταχωρήσεως 212.

23

Ἀριθμ. 12328

Καϊμακάμην Βεροίας

Ἐγνωστοποιήθη εἰς τὸ Σεβαστὸν Ὅπουνγεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὅτι κατόπιν τῶν νικῶν καὶ ἐπιτυχιῶν, ἀς θείᾳ χάριτι ἥρεν δὲ αὐτοκρατορικὸς στρατός, παρακλήσει τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις καὶ τῇ φιλικῇ μεσολαβήσει αὐτῶν, ἀποφάσει δὲ τοῦ Ὅπουνγκοῦ Συμβούλου, αἰτηθείσης τῆς σχετικῆς ἀδείας, ἐξεδόθη παρὰ τῆς αὐτοῦ Χαλιφικῆς Μεγαλειότητος ἡ ὑψηλὴ συναίνεσις περὶ καταπαύσεως τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν, ἵνα συναρθῆ μία ἐπίσημος ἀνακωχὴ καὶ καθορισθοῦν οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης, καταβαλλομένης προσπαθείας δπως αὗτη στηριχθῇ ἐπὶ προϋποθέσεων ἐξηπηρετούσῶν τὰ δικαιώματα καὶ συμφέροντα τοῦ κράτους, ἀμα δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν αὐτοῦ, τεθῇ δὲ αὗτη ἐν ισχύι ταυτοχρόνως παρὰ τῶν στρατῶν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

Tῇ 7ῃ Μαΐου 1313 (1897)

Ὀ βαλῆς Θεσσαλονίκης

Piξά

Νὰ γραφῇ πρὸς τὸ μουδιόλικι τῇ 7ῃ τοῦ αὐτοῦ.

Ἐγγραφὴ τῇ 8ῃ τοῦ 134.

24

'Αριθμ. 12384

Καΐμακάμην Βεροίας

Κατὰ τηλεγράφημα ληφθὲν παρὰ τοῦ γενικοῦ στρατιωτικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων, χαροποιοῦμεν ὑμᾶς ἀγαπονοῦντες ὅτι κατ' ἔργον θείων ἀντιλήψεων δεδωρημένων παρὰ τοῦ Ὑψίστου ὁ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Δομοκοῦ¹ διὰ τῶν δπλων ἐκδιωχθεὶς καὶ ἀπωθηθεὶς ἐλληνικὸς στρατὸς καὶ ἐν τῇ θέσει Κλειδὶ ἐπὶ τῶν παλαιῶν συνόρων στενῶν τῆς Φούρκας κατετροπώθη μὴ ἀνθέξας εἰς τὴν θριαμβευτικὴν ἀνδρείαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, σχόντων ἡμῶν, δόξα τῷ θεῷ, ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἐλαχίστων μαρτύρων καὶ τραυματιῶν².

Τῇ 7ῃ Μαΐου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιζὰ

Νὰ γραφῇ πρὸς μουδιολίκι. Τῇ 7ῃ τοῦ αὐτοῦ.

'Αριθμ. καταχωρήσεως 219. Τῇ 8ῃ Μαΐου 1313 (1897).

1. Τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἀμυντικῶν Ἑλληνικῶν θέσεων πέριξ τοῦ Δομοκοῦ εἶχεν ἀναλάβει μία ταξιαρχία τῆς 11ης Μεραρχίας, τὸ ἀπόσπασμα Τερτίη μὲ τοὺς Γαριβαλδινοὺς ἐθελοντάς καὶ Φιλέλληνας καὶ ἄλλα τινὲς μικρότεραι μονάδες. Ἡ ταξιαρχία Μαστραπᾶ ἀνέλαβε τὴν ἄμυναν τῶν διαβάσεων τοῦ δρους Κασιδιάρη, ἐτέρα δὲ ταξιαρχία ὑπὸ τὸν Δημόπουλον ἐκρατήθη ὡς γενικὴ ἐφεδρεία. Τὴν δην Μαΐου ὁ ἐχθρὸς ἐπετέθη, ἀλλὰ προσέκρουσεν εἰς σθεναράν ἀντίστασιν τοῦ κέντρου, ἐνῶ δὲ Τερτίης, οἱ Γαριβαλδινοί, καὶ οἱ Φιλέλληνες ἐνεργήσαντες ἀντεπίθεσιν ἀπώθησαν τοὺς Τούρκους. Ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς von der Goltz, μετέπειτα ὀργανωτής τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν ἐργασίαν του διὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, ἐκέθετε ὅτι ἡ τουρκικὴ παράταξις ὑπέστη ἐκ παρεξηγήσεως κρίσιν σοβαράν καὶ πολλὰ τμήματα ἐγκατέλειψαν τὰς θέσεις τῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐγένετο ἀντιληπτὸν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν διοίκησιν, ὥστε νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῆ προσηκόντως. Δυστυχῶς ἡ δεξιὰ παράταξις τῶν φιλίων δυνάμεων ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μαστραπᾶν δὲν ἔξετέλεσε τὸ καθῆκον τῆς, κατὰ κοινὴν ὅμολογίαν, γενομένην ὑπαιτία τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν στενωπὸν Ντερβέν-Φούρκας, ἔνθα καὶ ἐπρόλαβε τὴν διαρροὴν ἡ ὑπογραφεῖσα μεσολαβήσει τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ ιδίως τῆς Ρωσίας ἀνακοχή:

2. Τὰ λαβόντα μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου Ἑλληνικὰ στρατεύματα, εἶχον ἀπαρτισθῆ ἐκ τῶν ἔξης μονάδων:

A) *Στρατὸς Θεσσαλίας*

α) Ἐπιτελείον, Ἀρχιστράτηγος, διάδοχος Κωνσταντίνος.

Ἄρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου, συνταγματάρχης Σαπουντζάκης μὲ ἐπιτελεῖς τὸν ἀντισυνταγματάρχην τοῦ μηχανικοῦ Δροσινόν, τὸν ταγματάρχην τοῦ μηχανικοῦ Παπαδιαμαντόπουλον, τὸν λοχαγὸν τοῦ πυροβολικοῦ Χατζηπέτρον, τὸν ἀρχιεπιμελητὴν ἀντισυνταγματάρχην Γαλάνην καὶ τὸν ἀρχιατρὸν Διαμαντόπουλον.

β) 1η Μεραρχία, ὑποστράτηγος Μακρῆς.

1η ταξιαρχία, συνταγματάρχης Δημόπουλος μὲ 2 συντάγματα πεζικοῦ, 2a ταξιαρχία,

25

'Αριθμ. 12528

Καϊμακάμην Βεροίας

Ἄναχωροῦντος ἐντεῦθεν διὰ τῆς αὐριανῆς ἀμαξοστοιχίας μεθ' ἐνὸς διερμηνέως τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου τῆς ἐν Ρώμῃ πρεσβείας τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως λοχαγοῦ ὀνόματι Ζιώρζ Μπέχσβαλ Σκρίμπονν, πρὸς μετάβασιν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἵνα παρακολουθήσῃ τὰς ἐνεργείας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐλασσῶνος, περὶ τῆς ὅποιας μεταβάσεώς τον φιλικῆς παρακλήσει τῆς πρεσβείας τῆς Ἀμερικῆς ἐγένετο καὶ σύστασις πρὸς τὴν A. E. τὸν στρατάρχην Ἐδχὲμ πασᾶ, ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν ὅπως μεριμνήσητε διὰ τὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀνέσεως τοῦ ταξειδίου τον, χορηγοῦντες αὐτῷ, ὃς εἰς δμοίας περιπτώσεις γίνεται, συνοδείαν στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων.

Τῇ 16ῃ Μαΐου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Πιζά

Πρὸς τὰ σταθμαρχεῖα Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστυνομίας

Τῇ 16ῃ ἰδίου, ἀριθμ. καταχωρήσεως 232.

συνταγματάρχης Μαστραπᾶς μὲ 2 συντάγματα πεζικοῦ. Ἐπίσης 3 εὐζωνικά τάγματα, 1 σύνταγμα πυροβολικοῦ, 1 σύνταγμα ἵππικοῦ καὶ 2 λόχοι μηχανικοῦ.

γ) 2α Μεραρχία, συνταγματάρχης Μαυρομιχάλης.

3η ταξιαρχία, συνταγματάρχης Ἀντωνιάδης μὲ 2 συντάγματα πεζικοῦ, 4η ταξιαρχία, συνταγματάρχης Κακλαμᾶνος μὲ 2 συντάγματα πεζικοῦ. Ἐπίσης 3 εὐζωνικά τάγματα, ἐν ἐπὶ πλέον τάγμα πεζικοῦ ἐν σύνταγμα πυροβολικοῦ μὲ μίαν ἐπὶ πλέον πυροβολαρχίαν, ἐν σύνταγμα ἵππικοῦ καὶ 2 λόχοι μηχανικοῦ.

Σύνολον δυνάμεως: 42.256 ἄνδρες, 700 ἵππεῖς καὶ 96 πυροβόλα.

B) Στρατὸς Ἡπείρου

α) Ἐπιτελεῖον, συνταγματάρχης Μάνος, ἐπιτελάρχης, συνταγματάρχης Νοταρᾶς.

1η ταξιαρχία, συνταγματάρχης Μπότσαρης μὲ 2 συντάγματα πεζικοῦ καὶ 1 εὐζωνικὸν τάγμα.

2α ταξιαρχία, συνταγματάρχης Σέχος μὲ 2 συντάγματα πεζικοῦ καὶ 2 τάγματα εὐζώνων.

Ἐπίσης 1 σύνταγμα πυροβολικοῦ, 1 σύνταγμα ἵππικοῦ, 1 τάγμα μηχανικοῦ.

Σύνολον δυνάμεως: 22.438 ἄνδρες, 240 ἵππεῖς καὶ 48 πυροβόλα.

Ο τουρκικὸς στρατὸς Θεσσαλίας ἀπετελεῖτο ἀπὸ 58.379 ἄνδρες πεζικοῦ, 1.560 ἵππεῖς καὶ 156 πυροβόλα μὲ 3.754 ἄνδρας τοῦ πυροβολικοῦ, τῆς δὲ Ἡπείρου ἀπὸ 27.730 πεζοὺς καὶ πυροβολητάς καὶ 22 πυροβόλα πλὴν τῶν πυροβολειῶν τῶν παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Πρεβέζης δχυρώσεων. Αἱ λεπτομέρειαι αὗται προέρχονται ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ Colmar βαρώνου von der Goltz ὑπὸ τὸν τίτλον «Der Thessalische Krieg und die türkische Armee», μεταφρασθέντος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ δημοσιευθέντος εἰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1899 ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντίνου.

'Αναφέρομεν ότι ἐξασφαλισθέντων τῷ εἰρημένῳ τῶν μέσων ταξειδίου του, ἀνεχώρησεν οὗτος σήμερον κατευθυνόμενος εἰς Λάρισαν.

'Ο ἀναπληρωτὴς τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σταθμαρχείου.

Φυλαχθήτω

Tῇ 18ῃ ίδιον (Τ. σφραγ. δυσανάγνωστος)

26

'Αριθμ. 13577

Καΐμακάμην Βεροίας

Τῆς Ὑψηλῆς Πύλης παραγγειλάσης ἡμῖν, ὅπως εἰς τὸν ἀναχωροῦντα διὰ τῆς αὐριανῆς ἀμαξοστοιχίας πρός μετάβασιν ἐκ νέου εἰς τὸν ἐν Ἐλασσῶνι αὐτοκρατορικὸν στρατόν, ἀνταποκριτὴν τῆς ἐκ τῶν κῦρος ἔχουσῶν ἐφημερίδων τῆς Βιέννης ἐφημερίδος «Fremdenblatt» κ. βαρῶνον Μπίντερο, ὑμνητὴν τῆς κραταιᾶς μας αὐτοκρατορίας, ἀπονεμηθῶσι τιμαί, ἐφιστῶμεν ἴδιαζόντως τὴν προσοχὴν ὑμῶν ἵνα κατὰ τὴν ἐκεῖσε ἄφιξιν τον τύχην οὗτος καλῆς ὑποδοχῆς καταβαλλομένης πάσης προσπαθείας, ὅπως ἢ τὸ ταξείδιόν τον ἀσφαλὲς καὶ ἀνετον, χορηγούμενης αὐτῷ συνοδείας ἐκ στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων.

Tῇ 16ῃ Μαΐου 1313 (1897)

'Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Πιξά

Πρός τὸ Ἀστυνομικὸν Σταθμαρχεῖον καὶ τὴν Ὑπηρεσίαν διαβατηρίων, τῇ 17 τοῦ αὐτοῦ. *'Αριθμ. πρωτ. 240.*

'Αναφέρομεν ότι ὁ εἰρημένος, ἐξασφαλισθέντων τῶν μέσων τοῦ ταξειδίου του ἀνεχώρησεν σήμερον. Ἡ ὑπηρεσία διαβατηρίων Βεροίας. (Τ. Σ.) δυσανάγνωστος.

Νὰ φυλαχθῇ τῇ 18 τοῦ αὐτοῦ.

27

'Αριθμ. 14910

'Επειγον. Καΐμακάμην Βεροίας

Τοῦ Σεβαστοῦ Ὑπονομείον τῶν Ἐξωτερικῶν παραγγείλαντος καὶ ἐντειλαμένον ἡμῖν, ὅπως εἰς τὸν ἀφιχθέντας σήμερον εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἀναχωροῦντας αὔριον σιδηροδρομικῶς διὰ Βέροιαν πρός μετάβασιν εἰς Θεσσαλίαν κυρίους Ἑλλιοτ, δεύτερον γραμματέα τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας, Τριαντίσκη, τρίτον γραμματέα τῆς Ρωσικῆς πρεσβείας, καὶ Καρλότι, δεύτερον γραμματέα τῆς Ἰταλικῆς πρεσβείας, παρασχεθῶσι ὑπὸ τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων αἱ δυναταὶ διευκολύνσεις καὶ προσήκουσαι τιμαί,

ἐφιστῶμεν αὐστηρῶς καὶ τὴν προσοχὴν ὑμῶν, ὅπως κατὰ τὴν ἐκεῖσε ἄφιξιν αὐτῶν, ἐν συνεννοίσει μετὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀποστολῶν ἐπιβλέποντος φρονράρχον τῆς πόλεως, δοίσητε καὶ παραχωρήσητε διὰ τὴν ἐπιβίβασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐκεῖ ὑπάρχοντων τριῶν ἀμαξῶν καὶ μεριμνήσητε διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μεταβάσεως καὶ τοῦ ταξειδίου αὐτῶν, χορηγοῦντες αὐτοῖς συνοδείαν στρατιωτῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ καὶ χωροφυλάκων, πρὸς ἀσφαλῆ, εὐχερῆ καὶ ἀνετον αὐτῶν μετάβασιν, πληροφορήσητε δὲ καὶ ἡμᾶς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀφίξεως καὶ ἀραχωρήσεως των.

Τῇ 30 Μαΐου 1313 (1897)

‘Ο βαλῆς τῆς Θεσσαλονίκης

Ριζὸς

Καίτοι ἀνέφεον πρὸς τὴν Σεβαστὴν Νομαρχίαν ὅτι δὲν ὑπάρχονται ἄμαξαι, οὐχ ἡττον διὰ λόγους προνοίας παραπέμπομεν τὸ παρὸν πρὸς τὰς ὑπηρεσίας Χωροφυλακῆς καὶ Ἀστερομίας, ἵνα μεταβαίνονται εἰς τὸν σιδ. σταθμὸν παράσχωσι τοῖς προρρηθεῖσι, ἐὰν ἀριθμῶσι, τὰς δυνατὰς διευκολύνσεις καὶ τὰς προσηκούσας τιμάς.

Τῇ 30ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἀριθμ. πρωτ. 266

Τῇ 30ῃ Μαΐου 1313. Τηλεγραφικῶς τῇ 30 Μαΐου 1313 (1897)

Μετὰ τιμῆς ἀναφέρομεν ὅτι οἱ εἰρημένοι δὲν ἔχουσαν

Τῇ 31ῃ Μαΐου 1313

(Τ. Σ.) Διοίκησις Χωροφυλακῆς Ὑποδιοικήσεως Βεροίας

‘Απάντησις τῇ 31ῃ τοῦ αὐτοῦ. Ἐγγραφὴ τηλεγραφικῶς τῇ 31 τοῦ αὐτοῦ.

28

Ἀριθμ. 14777

Καϊμακάμην Βεροίας

Ἐντολῇ τοῦ σεβαστοῦ Ὑπονοοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἡ αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ διοικητὴς τῶν ἐλληνικῶν συνόρων καὶ στρατάρχης τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἐδχὲμ πασᾶς, διὰ τηλεγραφίματός τον πρὸς τὸ Σεβαστὸν Ὑπονοοεῖν τῶν Ἐσωτερικῶν, ἐγνωστοποίησεν ὅτι ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου ὅπως ἀποσυρθῆ ἐκ τῶν ὑδάτων τῶν ὅθωμανικῶν λιμένων, ὡς καὶ ἐκ τῶν τοιούτων τῶν καταληθέντων ἐδαφῶν, ἡ ἐλευθερία τοῦ εἵσπλου καὶ ἔκπλου τῶν ὑπὸ ὅθωμανικὴν καὶ ξένην σημαίαν σκαφῶν εἰς τοὺς ὅθωμανικοὺς λιμένας, ὡς καὶ εἰς τοὺς πρὸς βιορᾶν τῆς διὰ τῆς ἀπὸ 22 Μαΐου 1313 ἀνακωχῆς καθορισθείσης γραμμῆς κειμένους τοιούτους, καὶ ἀπαλλαγὴ αὐτῶν πάσης νηοψίας, ἔτι δὲ καὶ ὅτι τὰ ἐμπορικὰ σκάφη ἀμφοτέρων τῶν ἐμπολέμων θὰ ὅστιν ἐλεύθερα νὰ ταξειδεύουν καὶ εἰσέρχωνται εἰς τοὺς λιμένας ἀλλήλων, ὡς καὶ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀρτης, ἐλευθέρου καθισταμένον καὶ τούτον

δι' ἀμφοτέρους τοὺς ἐμπολέμους, εἶναι ἐκ τῶν θεμάτων ἐφ' ᾧ τελευταίως ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν ἐντεταλμένων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὅπως ἴσχύσουν ώς παράρτημα τοῦ πέμπτου ἀρθρον τῆς μετά τῶν Ἐλλήνων ἐντεταλμένων συναφθείσης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Μαΐου 1313 καὶ 3 Ἰουνίου 1313 ἀνακωχῆς.

Tῇ 28ῃ Μαΐου 1313 (1897)

‘Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Pιζά

Πρὸς τὴν γραμματείαν τῇ 29ῃ ἵδιον. Κατεχωρήθη 264.

29

Ἄριθμ. 37470

Καϊμακάμην Βεροίας

‘Υψηλῇ τηλεγραφικῇ ἐντολῇ τῆς Μεγάλης Βεζυρίας, καθιστῶμεν γνωστὸν ὑμῖν ὅτι ἡ μεταξὺ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ τῆς Ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως συναφθεῖσα συνθήκη εἰρήνης ὑπεγράφη, ἐγένετο δὲ ἡ πρᾶξις τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς τῶν ἐπικυρωτικῶν ἔγγραφων. Ἔντυπα ἀντίγραφα ταύτης ενδόσκονται ὑπὸ ἀποστολὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

Tῇ 10ῃ Δεκεμβρίου 1313 (1897)

‘Ο βαλῆς Θεσσαλονίκης

Pιζά

Μετὰ γραφὴν πρὸς τὸ μονδιῷκι - φυλαχθήτω.

Tῇ 11 ἵδιον, ἀριθμ. καταχωρίσεως 492.

Ἐγγραφὴ εἰς μονδιῷκι. Tῇ 11 τοῦ αὐτοῦ. 363

I. K. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

RÉSUMÉ

Dans cet article l'auteur publie vingt-neuf télégrammes inédits concernant la guerre malheureuse que la Grèce entreprit contre la Turquie en 1897. Les télégrammes publiés ont été empruntés aux archives turques de la ville macédonienne de Veria. Ces documents historiques présentent un intérêt particulier pour l'historien de la Grèce moderne. Ils permettent une étude meilleure de cette guerre

qui eut un résultat si pitoyable pour la Grèce, entraînée dans cette aventure par une mauvaise politique, sans y être préparée au point de vue militaire.

L'historien se demande comment il se trouva des hommes d'Etat pour prendre la responsabilité de cette guerre insensée, mais surtout comment le haut commandement militaire accepta de l'entreprendre.

Cependant, cette défaite mena après quelques années, en 1909, l'armée nationale à la révolte de Goudi; elle fut aussi la cause de l'éloignement des hommes d'Etat corrompus et incapables et de l'assassinat de l'administration de l'Etat.

Le 180

دصول تو صد و سی
No d'arrivé
دقیقه ساعت
h. m.

ارسالی
Réexpédié

مأمورک امضای
Signature de l'emp

Signature de l'emp

10

مدونة

مطبول اذکور بفتح میتوان

'accepte aucune responsabilité du service de la téléphonie.

du service de la tél

112

Le. 189

Transmis par
دفتر ساخت
In. M. de

Commencé à **ش**
نظام مختار
Fin à **ش**

نامه را امضا کنید
Signature de l'employé

Signature de l'employé

200

De **Pour** **les**

بيانات مخصوصة						
نوع	رقم	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان
نوع	رقم	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان
نوع	رقم	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان
نوع	رقم	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان	العنوان

مکتبہ میرزا

Anterior view

" " in old age

20 Dec